Rada Powiatu Wielickiego
Rynek Górny 2
32-020 Wieliczka

UCHWAŁA Nr XXIV/205/2021
Rady Powiatu Wielickiego
z dnia 24 maja 2021 roku

w sprawie przyjęcia „Programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027"

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 920, art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 218 ze zm.) Rada Powiatu Wielickiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program terapeutyczny i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wielickiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady
Tomasz Tomala

Załącznik
do uchwały
nr XXIV/205/2021
Rady Powiatu Wielickiego
z dnia 24 maja 2021 roku

„Program terapeutyczny i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021 -2027”

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce

Wieliczka, 2021

Spis treści

I. WSTĘP 3
II. Charakterystyka zjawiska przemocy 4
Definicja przemocy i cykle przemocy 4
III. CELE PROGRAMU 4
IV. DZIAŁANIA ZAPLANOWANE W RAMACH PROGRAMU 6
V. ADRESACI PROGRAMU 10
VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU 11
VII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ 12
VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU 13
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 13
X. PODSUMOWANIE 13

I. WSTĘP

„Program terapeutyczny i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027" jest uzupełnieniem „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027".

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce realizuje działania programu terapeutycznego dla osób dotkniętych przemocą w ramach „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027" oraz „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021" w oparciu o pkt. 2.3.3. „Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie".

Podstawę prawną Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie stanowią zapisy art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r, poz. 218 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011r. Nr 50, poz. 259).

Opracowany Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań profilaktycznych mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej i sposobów jej przeciwdziałania. Zakres merytoryczny programu został dostosowany do rzeczywistych potrzeb środowiska rodzinnego w Powiecie Wielickim i opracowany na podstawie sporządzonej diagnozy zjawiska przemocy na terenie Powiatu Wielickiego za okres od stycznia 2016 do grudnia 2020.

Realizacja programu będzie kontynuacją działań z lat poprzednich w zakresie przeciwdziałania stosowania przemocy w rodzinie.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

Definicja przemocy i cykle przemocy

Przemoc jest intencjonalnym, zamierzonym działaniem lub jego zaniechaniem, w którym siły są nierównomiernie rozłożone, a w skutek tego działania zostają naruszone dobra osobiste członka rodziny, doświadcza on cierpienia i szkód psychicznych i/lub fizycznych.
Jest procesem długotrwałym, powtarzającym się cyklicznie i trwającym długie lata, której ofiarą może stać się każdy człowiek bez względu na wiek, wykształcenie, status społeczny.
Cykl przemocy składa się zazwyczaj z trzech następujących po sobie faz: narastania napięcia, ostrej przemocy, miodowego miesiąca. Kolejne powtarzające się cykle są gwałtowniejsze. Przemoc narasta, a faza miodowego miesiąca staje się coraz krótsza.
Dokładna definicja przemocy i jej cykle została opisana w „Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021 - 2027"

III. CELE PROGRAMU

Cele programu powstały w oparciu o zbiór podstawowych przekonań i sądów dotyczących mechanizmów przemocy domowej oraz sposób jej powstrzymywania, a także w oparciu o aktualny stan wiedzy na temat przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wielickiego. Z uwagi na specyficzny charakter przemocy, cele wyznaczono odrębnie dla każdej z grup adresatów programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej.

Cel główny: Podnoszenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wielickiego, poprzez podejmowanie kompleksowych oddziaływań wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz przeżywających kryzys psychologiczny, jak również niesienie wsparcia specjalistom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe dla osób partnerów i małżonków zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy w rodzinie w grupie adresatów programu oddziaływań kierowanych dla par:

- możliwość skorzystania z profesjonalnej i specjalistycznej pomocy przez osoby doświadczające oraz uwikłane w przemoc w rodzinie (osób dotkniętych przemocą w tym również będących jej świadkami);
- uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych dla prawidłowych postaw osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, umożliwiających bezpieczne, satysfakcjonujące i skuteczne funkcjonowanie psychospołeczne osób przeżywających kryzysy życiowe;
- rozwiązywanie i wypracowanie sposobu radzenia sobie przez osoby przeżywające kryzys przemocy z opuszczaniem destruktywnych dla rozwoju osobniczego jednostki relacji;

- odzyskanie kontroli nad swoim życiem, poprzez osiągnięcie poczucia bezpieczeństwa i samoakceptacji, a także zdolności do samodzielnego pełnienia w bezpieczny sposób ról społecznych.

Cele szczegółowe dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w grupie adresatów programu oddziaływań skierowanych dla osób zależnych usługowo od swojego najbliższego środowiska społecznego (osoby starsze, dotknięte niepełnosprawnością, osoby przewlekle chore):

- uzyskanie przez osoby zależne od swojego najbliższego otoczenia wsparcia psychologicznego oraz interwencji w sytuacjach kryzysu psychologicznego, w tym trudności związanych z doświadczaniem przemocy w rodzinie;
- wzrost świadomości wśród osób zależnych ich praw, możliwości i zasobów, umożliwiających radzenie sobie z sytuacjami kryzysowymi, konfliktami oraz zagrożeniami i stresem;
- wsparcie psychologiczne dla opiekunów osób starszych, przewlekle chorujących oraz dotkniętych niepełnosprawnością w celu zapobiegnięcia stresowi będącemu jednym z czynników ryzyka dla wystąpienia przemocy w rodzinie kierowanej wobec osób zależnych.

Cele szczegółowe dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w grupie adresatów programu oddziaływań skierowanych dla grupy osób stanowiących profesjonalnych i nieprofesjonalnych świadków przemocy, w tym:

1. Świadkowie profesjonaliści, pracownicy instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz pracownicy instytucji, w których mogą się oni zetknąć z problematyką przemocy w rodzinie:

- uzyskanie wiedzy, umiejętności i gotowości niesienia skutecznej pomocy przez specjalistów zaangażowanych w zakres oddziaływań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- rozbudzenie wrażliwości społecznej na problematykę przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej, a także kryzysów psychologicznych i sytuacyjnych z nimi związanych;
- zbudowanie skutecznej współpracy z instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy;
- wyposażenie specjalistów w wiedzę na temat problematyki kryzysów psychologicznych oraz specyficznych trudności związanych z problemem przemocy w rodzinie, uwzględniając charakter i zakres czynności specjalistów oraz charakterystykę grup odbiorców ich oddziaływań z uwzględnieniem potrzeb tych grup;
- zwiększenie zaangażowania w proces przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pozyskiwania wsparcia każdej z osób stykających się z racji wykonywanego zawodu w rodzinami zagrożonymi przemocą, jak również zwiększenie wrażliwości i gotowości niesienia wsparcia przez osoby przypadkowe, będące świadkami zachowań związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie;

- wzbudzenie poczucia skuteczności, kompetencji i gotowości do niesienia pomocy innym, niezależnie od swojego statusu zawodowego czy wykształcenia;
- profilaktyka wypalenia zawodowego jako zjawiska obniżającego jakość wykonywanych zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w procesie niesienia wsparcia osobom doświadczającym przemocy;
- osiągnięcie przez specjalistów poczucia emocjonalnego odbarczenia z trudności i stresu związanego w procesem pomagania osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz w nią uwikłanym;
- promocja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej jako partnera procesu skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie i związanym z nią zjawiskom oraz zapobiegania jej konsekwencjom dla osób świadczących pomoc i dla osób bezpośrednio jej wymagających;
- współpraca z instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podnoszenia skuteczności pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie

2. Świadkowie nieprofesjonaliści; mieszkańcy Powiatu Wielickiego, którzy mogą stać się świadkami przemocy w rodzinie w sposób przypadkowy:

    - usprawnienie przepływu informacji między środowiskiem lokalnym, a specjalistami przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie w oparciu o budowanie gotowości do zapobiegania zjawiska przemocy w każdym adresacie programu;
    - profilaktyka zjawiska rozproszenia odpowiedzialności i cedowania możliwości pomagania jedynie na specjalistów poprzez uwrażliwienie na ten problem środowiska lokalnego;
    - wzbudzenie poczucia skuteczności, kompetencji i gotowości do niesienia pomocy innym, niezależnie od swojego statusu zawodowego czy wykształcenia;
    - wzrost poziomu wiedzy i zakresu informacji na temat przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania wsparcia oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy u mieszkańców Powiatu Wielickiego;
    - wzbudzenie poczucia skuteczności, kompetencji i gotowości do niesienia pomocy innym osobom;
    - rozbudzenie wrażliwości społecznej na problematykę przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej, a także kryzysów psychologicznych i sytuacyjnych z nimi związanych.

IV. DZIAŁANIA ZAPLANOWANE W RAMACH PROGRAMU

W ramach realizacji „Programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021 -2027", w Ośrodku Interwencji Kryzysowej podejmowany jest szereg działań, których punktem wyjścia jest wielopłaszczyznowa pomoc psychologiczna.

1. **Interwencja kryzysowa** – Pomoc interwencyjna świadczona jest w formie interwencji kryzysowej i zaadresowana do osób przeżywających kryzys psychologiczny. Ma charakter krótkoterminowego wsparcia w sytuacji doświadczania kryzysu oraz cechuje się szybką dostępnością. Interwencja kryzysowa odbywa się w siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, w szczególnych okolicznościach w środowisku życia jednostki we współpracy z innymi podmiotami wsparcia społecznego, jak również telefonicznie. Celem wsparcia interwencyjnego jest złagodzenie objawów reakcji kryzysowej, przywrócenie jednostce stanu równowagi psychicznej, zapobieżenie przejściu ostrego kryzysu w stan chroniczny, a także przywrócenie osobie umiejętności samodzielnego radzenia sobie poprzez umożliwienie jej kontaktu z jej zasobami wewnętrznymi i zewnętrznymi; z je potencjałem, możliwościami i uprawnieniami oraz zbudowanie sieci wsparcia i planu wychodzenia z sytuacji stresu. Wszyscy klienci zgłaszający się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej umawiani są na pierwsze spotkanie w jak najszybszym możliwym terminie. Po pierwszym spotkaniu interwencyjnym tworzony jest plan dalszej pomocy.

2. **Poradnictwo psychologiczne, konsultacje psychologiczne** – działania polegające m.in. na wspólnym poszukiwaniu najlepszego rozwiązania problemu z jakim zmaga się klient, udzielanie porad czy wsparcia. Pomoc psychologiczna polega głównie na kontakcie indywidualnym osoby doświadczającej przemocy z psychologiem. Spotkania mają na celu zapewnienie atmosfery bezpieczeństwa i zaufania, wzmacnianie asertywności i poczucia własnej wartości, psychoedukację a także budowanie motywacji do zmiany, tj. wyjścia z sytuacji uwikłania w przemocy oraz rozwiązania sytuacji kryzysu psychologicznego. W tym również **poradnictwo w zakresie uzależnień, współuzależnienia** - konsultacje kierowane do osób pijących problemowo (ryzykownie, szkodliwie), uzależnionych od alkoholu i stosujących środki psychoaktywne. Konsultacje i porady dla członków rodzin osób pijących problemowo i uzależnionych w zakresie możliwych interwencji i form pomocy.

3. **Psychoterapia indywidualna** – oddziaływania pogłębione, o charakterze długoterminowym, wymagające chęci klienta do pracy nad własnym problem. Proces terapeutycznym trwa od 6 miesięcy do około 1 roku.

4. **Psychoterapia rodzinna, terapia par** – oddziaływania pogłębione, o charakterze długoterminowym, zalecana w sytuacjach, w których niemożliwym jest rozwiązanie problemu bez zaangażowania w proces terapeutycznym pozostałych członków rodziny. Proces terapeutycznym trwa od kilku spotkań do kilku miesięcy.

5. **Konsultacje i porady prawne** – doradztwo prawne świadczone w Ośrodku Interwencji Kryzysowej jest w formie indywidualnego kontaktu i ma na celu wsparcie informacyjne w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego. Najczęściej dotyczy uregulowania kwestii takich jak: alimenty, prawo rodzicielskie, problemy mieszkaniowe, procedura prawna zmierzająca do

ukarania, jak i eksmisji osoby stosującej przemoc. Istnieje także możliwość uzyskania informacji na temat procedury Niebieskiej Karty.

6. **Psychoedukacja** skierowana głównie do lokalnej społeczności w celu zwiększania wiedzy i wrażliwości na problem przemocy w rodzinie, a także gotowości reagowania na zjawisko przemocy, której nierzadko świadkiem są właśnie osoby z najbliższego rodzinom uwikłanym w przemoc otoczenia. W tym celu Punkt Interwencji Kryzysowej w oparciu o doświadczenia pracy własnej i diagnozę społeczną tworzy oraz rozpowszechniania materiały informacyjno-edukacyjne na związane z problematyką przemocy, jej przeciwdziałania i profilaktyki, w tym profilaktyki czynników ryzyka i trudności współwystępujących z opisywanym zjawiskiem.
   W zakres psychoedukacji wchodzi także realizacja programów informacyjno-edukacyjnych w szkołach podstawowych, a także całodobowych i dziennych placówkach opiekuńczo-wychowawczych (oferta skierowana do dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów) oraz psychoedukacja profesjonalistów zaangażowanych w proces przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
   Psychoedukacja adresowana jest nie tylko bezpośrednio do osób doświadczających przemocy, ale również do osób, które z racji wykonywanego zawodu biorą udział w przeciwdziałaniu przemocy i jej konsekwencjom, a co za tym idzie, które w sposób pośredni oddziałują na osoby dotknięte przemocą oraz ich sytuację życiową. Odbywa się poprzez realizację szkoleń podnoszących kwalifikacje i doskonalących umiejętności oraz udzielanie indywidualnego wsparcia i poradnictwa dla pracowników socjalnych, nauczycieli i pedagogów szkolnych, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, oświaty, Policji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz promowania pozytywnych metod wychowawczych, w tym komunikacji bez przemocy. Co istotne, działania psychoedukacyjne realizowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej skierowane są do potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie, z akcentem na potrzeby i specyfikę trudności grup społecznych, jakie statystycznie najbardziej zagrożone są ryzykiem doświadczania przemocy, a więc: kobiet, osób zależnych i niesamodzielnych, dzieci, osób starszych. Jednak z uwagi na fakt, że przemoc jest ważnym problemem społecznym, a nie jedynie odosobnionym problemem konkretnej rodziny, psychoedukacja kierowana jest również dla ważnej grupy społecznej, która nierzadko jest pierwszym ogniwem w łańcuchu pomocowym i sieci wsparcia dla rodziny uwikłanej w przemoc. Rola potencjalnych świadków przemocy w rodzinie jest nieoceniona, dlatego działania psychoedukacyjne są kierowane również do tej grupy społecznej, a ich priorytetem jest uwrażliwienie środowisk sąsiedzkich, grup specjalistów (pielęgniarek i położnych, pedagogów, lekarzy, opiekunów i wychowawców przedszkolnych, pracowników żłobków, pracowników stowarzyszeń i podmiotów zagospodarowywania dzieciom, młodzieży czy seniorom czasu wolnego itp.) na problem przemocy oraz poprzedzających ją czynników ryzyka.

7. **Grupa wsparcia** dla osób doświadczających przemocy domowej ma na celu stworzenie bezpiecznej przestrzeni, w której uczestnicy mogą zmierzyć się ze

swoimi problemami, podjąć próbę zbudowania dystansu do przeżywanych trudności w celu nabycia wiedzy i umiejętności, z których pomocą mogą rozwiązać swój kryzys. Grupa kładzie nacisk na kwestie psychoedukacji, czyli ukazania czym jest przemoc, jakie mechanizmy ją warunkują, i jak sobie radzić. Grupa wsparcia opiera się o metody pracy, do których zalicza się: dyskusję otwartą i burzę mózgów uczestników grupy, ich psychoedukację, której celem jest ukazanie uczestnikom czym jeszcze poza ich indywidualnymi doświadczeniami jest przemoc, jakie mechanizm warunkują jej wystąpienie i podtrzymanie oraz jakie istnieją sposoby radzenia sobie z problemem przemocy i z jakich możliwości oraz działań osoba dotknięta przemocą może skorzystać aby przerwać proces jej doświadczania.Uczestnicy grupy wsparcia posiadają możliwość odreagowania swoich emocji i uzyskania zrozumienie od innych osób, co sprzyja budowaniu sieci wsparcia społecznego. Uczestnicy mają również możliwość na podstawie wymiany doświadczeń poczuć własne kompetencje i zasoby, jak również zobiektywizować sytuację, w jakiej się znajdują i zbudować własną strategię radzenia sobie z kryzysem przemocy w oparciu o doświadczenia własne i doświadczenia osób, które poradziły sobie z przerwaniem doświadczania przemocy w rodzinie. Grupa wsparcia ma charakter otwarty, co oznacza, że nowe osoby w każdym etapie jej trwania mogą dołączyć do spotkań, w grupie wsparcia mają możliwość brania udziału zarówno kobiety, jak i mężczyźni, grupa liczy maksymalnie 10 osób, prowadzona jest cyklicznie, a każde ze spotkań trwa 90 minut. Spotkania grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą prowadzone są przez psychologów.

8. **Grupa wsparcia dla specjalistów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie**: Grupa wsparcia dla osób pracujących na terenie powiatu z osobami dotkniętymi przemocą jest formą wsparcia psychologicznego, której celem jest udzielenie wsparcia merytorycznego specjalistom- w obszarze diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie, udzielania wsparcie merytorycznego oraz emocjonalnego, profilaktyce zjawiska stygmatyzacji, radzenia sobie z trudnościami związanymi ze specyfiką pracy w osobą doświadczającą przemocy. Specjaliści otrzymają przez udział w grupie wsparcia pomoc również w obszarze przeciwdziałania wtórnej wiktymizacji klientów/pacjentów, zagrożenia własnym wypaleniem zawodowym, jak również uzyskają oni wsparcie w radzeniu sobie ze stresem związanym z ich zakresem działań zawodowych. Grupa wsparcia dla specjalistów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy przewiduje dzielenie się przez uczestników własnymi doświadczeniami i wiedzą oraz umiejętnościami, tworzenie przestrzeni dla bezpiecznego oraz kreatywnego wyrażania własnych granic, emocji, oczekiwań czy potrzeb, możliwość skonsultowania obserwowanych u siebie trudności w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy, odbarczenie z emocji związanych z tym kontaktem, do których nierzadko należą złość, smutek, poczucie rezygnacji, rozczarowania itp. Uczestnicy grupy wsparcia mają możliwość dokonania wspólnej analizy istotnego dla siebie przypadku, a co za tym idzie zbudowania dystansu i umiejętności wielopłaszczyznowego rozumienia sytuacji klienta oraz własnej roli i postawy w procesie pomagania, co stanowi profilaktykę wypalenia

zawodowego jako istotnego dla zdrowia i funkcjonowania psychospołecznego problemu profesjonalistów narażonych na stres i szerokie spektrum jego konsekwencji społecznych.

V. ADRESACI PROGRAMU

„Program terapeutyczny i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027"skierowany jest do:

- mieszkańców Powiatu Wielickiego:
  - rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy,
  - osób dotkniętych przemocą
  - osób uwikłanych w przemoc – będących świadkiem zjawisk związanych z przemocą
- instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie, organizacji pozarządowych,
- środowiska lokalnego

Z uwagi na specyficzny charakter zjawiska przemocy w rodzinie, wyodrębniono następujące grupy społeczne, zagrożone doświadczaniem przemocy w rodzinie, będących adresatami działań programowych:

- zagrożeni uwikłaniem w przemoc partnerzy małżonkowie przeżywających kryzys psychologiczny we wzajemnej relacji;
- rodzice/ opiekunowie doświadczający trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych nad dziećmi;
- osoby zależne, w tym seniorzy, osoby niepełnosprawne oraz osoby wymagające całkowitej opieki ze strony swojego otoczenia społecznego: opiekunów zawodowych, osób bliskich, sąsiadów;
- profesjonalni oraz nieprofesjonalni świadkowie przemocy w rodzinie, w tym pracownicy instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zatem odbiorcami programu są nie tylko osoby bezpośrednio doświadczające przemocy, ale również te, niejednokrotnie zaangażowane w proces wsparcia i wychodzenie z kryzysu przemocy w rodzinie, tak aby nieść skuteczne i adekwatne do realnych potrzeb wsparcie osobom dotkniętym kryzysem, w którym utraciły one kontakt ze swoim potencjałem, zasobami oraz strategiami skutecznego radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy i przeciwdziałania oraz ochrony przed nią.

Pomoc udzielana jest osobom bez względu na ich płeć oraz wiek, dzieciom i młodzieży, osobom dorosłym oraz osobom w wieku podeszłym.

Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w 2019 roku zgłosiło się po pomoc do Punktu Interwencji Kryzysowej 31 osób doświadczających przemocy w rodzinie, co pokazuje, że problem ten w Powiecie Wielickim występuje.

Biorąc pod uwagę zjawisko ciemnej liczby przemocy oraz mechanizmów związanych z jej powstawaniem oraz utrzymywaniem się należy założyć, że ofiar przemocy jest więcej, jednak z określonych przyczyn i pod wpływem wykształcenia mechanizmów obronnych i współuzależnienia od osób stosujących przemoc, osoby te nie szukają wsparcia, niejednokrotnie w obawie przed zdemaskowaniem przez sprawcę ich cierpienia i potrzeby zmiany, a także z związku z wciąż aktualnymi w świadomości społecznej stygmatami, mitami i stereotypami dotyczącymi osób krzywdzonych oraz ich rodzin. Ponadto ofiary przemocy często nie szukają pomocy, nie wierzą że ich sytuacja może ulec zmianie albo nie są świadome, że po taką pomoc mogą sięgnąć.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie prowadzony jest również program oddziaływań korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Z tego też powodu program terapeutyczny dla osób doświadczających przemocy w rodzinie nie adresuje swoich działań do osób stosujących przemoc. Tym, co wydaje się ważne z punktu widzenia profilaktyki zjawiska występowania przemocy w rodzinie jest fakt, że Uczestnicy programu oddziaływań korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, często informują prowadzących, że pomimo zmian jakie w sobie obserwują pod wpływem ich pracy nad sobą, ich partnerki/partnerzy mają problem, by zacząć funkcjonować w związku inaczej, ponieważ wciąż przejawiają wyuczone zachowania i postawy charakterystyczne dla osób doświadczających przemocy. W związku z tym, koniecznym jest by osoby doświadczające przemocy podjęły również własną terapię, zarówno indywidualną, jak i grupową. Oddzielna praca terapeutyczna partnerów zwiększa także szansę na podjęcie skutecznej terapii rodzinnej, której celem będzie ulepszenie komunikacji oraz funkcjonowania w związku. Dzięki indywidualnej pracy z terapeutą osoby doświadczające przemocy oduczają się wchodzenia w destrukcyjne schematy, co stanowi również dużą korzyść w kontekście wychowywania dzieci, które nie muszą tych wzorców powielać.

Niestety, zjawisko „przemocy z pokolenia na pokolenie" jest bardzo często obserwowane przez psychologów. W dalszym ciągu powiązanym jest również występowanie przemocy domowej z alkoholizmem jednego z członków rodziny.

VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorem „Programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027" jest zespół Ośrodka Interwencji Kryzysowej, w którego skład wchodzą interwenci kryzysowi, psycholodzy i psychoterapeuci, terapeuta rodzinny, coach oraz prawnik i mediator.

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny być prowadzone na terenie całego Powiatu Wielickiego, związku z tym wymagają współpracy międzyinstytucjonalnej na całym obszarze. Program będzie realizowany przez instytucje działające na terenie powiatu i wykonujące działania związane z ochroną i wsparciem rodzin i dzieci.

Podjęcie i rozwijanie współpracy między osobami i instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest niezbędnym czynnikiem

skuteczności podejmowanych czynności. Wynika to z faktu, iż przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, które należy rozpatrywać na wielu płaszczyznach, zatem strategia rozwiązywania problemu przemocy powinna mieć charakter działań interdyscyplinarnych oraz zawierać formy kompleksowego wsparcia dla wszystkich uwikłanych w ten problem.

Realizatorami i partnerami Programu będą:

1. Starostwo Powiatowe w Wieliczce.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
3. Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wielickiego.
4. Gminne Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce
7. Komisariaty Policji na terenie Powiatu Wielickiego.
8. Sąd Rejonowy w Wieliczce.
9. Prokuratura Rejonowa w Wieliczce.
10. Kuratorska Służba Sądowa.
11. Jednostki oświatowe.
12. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna.
13. Placówki ochrony zdrowia.
14. Placówki opiekuńczo wychowawcze.
15. Organizacje pozarządowe i kościelne działające na rzecz rodziny.
16. Inne podmioty działające na rzecz osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc w rodzinie.

VII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ

Prognozowane efekty:

1. Zwiększenie świadomości społecznej i wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
2. Zmiana postaw, przekonań i zachowań osob wobec przemocy;
3. Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat instytucji świadczących pomoc osobom uwikłanym w przemoc;
4. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy i przeciwdziałania jemu wśród kadry pomocy społecznej i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
5. Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Stały monitoring Programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce poprzez:

- uczestnictwo powiatowego koordynatora ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz kierownika Ośrodka Interwencji Kryzysowej w podejmowanych działaniach,
- sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- prowadzenie ewidencji zrealizowanych działań.

Wymienione działania służyć będą ewaluacji funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Wielickiego i pozwolą na ocenę skuteczności, poprawę jakości, aktualizację celów i założeń realizowanego Programu.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja zadań „Programu terapeutycznego i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Powiecie Wielickim na lata 2021-2027"będzie finansowana ze środków własnych Powiatu Wielickiego, ze środków finansowych budżetu państwa, w zakresie finansowania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środków instytucji współuczestniczących oraz z środków pozyskanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z programów grantowych.

Zadania realizowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w okresie 01.01.2021r.-30.09.2023r. są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu pn.: „Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wieliczce" nr RPMP.09.02.02-12-0495/19, który realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 – Poddziałanie 9.2.2 Usługi opiekuńcze i interwencja kryzysowa – ZIT.

X. PODSUMOWANIE

Prawo jednoznacznie określa, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Pomimo tego, ten rodzaj przemocy jest wciąż zjawiskiem dość powszechnym. W obliczu skali problemu i notorycznego łamania podstawowych praw człowieka, jakimi są prawo do życia i zdrowia oraz poszanowanie godności osobistej, wrażliwość i skuteczność działania jest sprawą kluczową.

W wysiłku na rzecz zmniejszania skali problemu powinny zaangażowane być nie tylko służby czy instytucje państwowe, ale całe społeczeństwo – stąd tak duża rola edukowania i działań profilaktycznych oraz psychoedukacyjnych, adresowanych nie tylko do specjalistów zajmujących się profesjonalną aktywnością przeciwdziałającą przemocy, ale także wszystkich grup społecznych, które mogą zostać uwikłane w przemoc, a jako jej świadkowie niejednokrotnie stanowią pierwsze i najważniejsze ogniwo zmiany na rzecz wychodzenia z kryzysu przemocy w rodzinie.

Ważne jest także, by osoby doświadczające przemocy w rodzinie miały świadomość, że mogą o pomoc prosić i że są placówki, które takie wsparcie udzielają. Jednymi z nich są właśnie Ośrodki Interwencji Kryzysowej. Rolą wspomnianych podmiotów wsparcia jest przede wszystkim świadczenie pomocy łatwo dostępnej, dające osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poczucie, że nie są skazane na swój los oraz że nie są same w swym cierpieniu, a rozwiązanie ich trudnej sytuacji jest możliwe.

Przewodniczący Rady

Tomasz Tomala